

Slniečko 2

ROČNÍK 54

OKTÓBER 1999

Založené v Matici slovenskej r. 1927

12 Sk

Na postriežke v knižke

Viete, kamaráti, že aj pes môže byť múdry i hlúpy? Povedal mi to jeden pán, čo mal farmu a pripravoval zvieratá na filmovanie. So svojím psíkom pochodil celý svet. Filmári ho pozývali vždy tam, kde potrebovali, aby pes urobil presne to, čo predpisuje scenár – napríklad skočiť na herečku, stiahnuť jej sukňu, roztrhnúť pančuchu, a pritom jej neublížiť. Bol to obyčajný dunčo, ten pán ho kúpil na lúke od pastiera kráv, lebo v jeho pohľade sa vraj zračila múdrost a inteligencia.

Poznala som ešte jedného takého psa. Chodil so mnou každý večer do gádovského dvora po mlieko. Normálnej cestou po ulici to trvalo viac ako tri-dsať minút. Keď som zbehla dole strmým hlinistým svahom, bola som tam za päť minút. Raz keď som sa vracala domov, strhla sa búrka a prudký lejak. Svah namokol, na hline sa kízalo a ja som nemohla vyliezť hore tak, aby som nevyliala mlieko z konvičky. Hrmelo, oblohu križovali blesky, bola som celá mokrá, zahlinená, ustrašená a bezradne som stála pod zrázom. Nás pes vybehol kúsok hore, akoby mi bol ukazoval cestu, a vrátil sa. Chcela som ho nasledovať, ale opäť som sa skízla. Pes vybehol hore a zmizol. Už som sa rozhodla vrátiť, keď sa nad zrázom objavil pes s mojím otcom. Všetko sa skončilo dobre, lebo nás pes pochopil, že treba priviesť pomoc. Odvtedy viem, že keď sa pes a človek na seba pozrú, majú v očiach otázku: Si dosť múdry a intelligentný, aby si ma pochopil?

Ej, ale som sa rozozprávala! A my máme naplánovanú postriežku v knižke. Takže tichučko, opatrne začnime listovať, aby sme nevyplášili psíka Konora...

Konor bol u nás iba niekoľko hodín a už sme ho začali vychovávať. Mali sme s tým už skúsenosti, pretože predtým sme vychovávali svoje deti.

„Aj keď si ešte bábo, Konor, plienky pre psov nemajú! Musíš sa naučiť cikať ako veľký pes!“ dohovárali sme mu.

Dali sme mu staré noviny do kútika ku dverám. To bolo jeho WC. Zaviedli sme ho k novinám a čakali sme. Konor oňuchal noviny, akoby ich bol čítať. Potom sa pobral o niekoľko krokov ďalej – a vycikal sa na koberec.

Urobili sme to, čo nám radili v príručke

Literárna SÚŤAŽ o slniečkarský bicykel

Ilustrovala DAGMAR HLOŽEKOVÁ

Ako naučiť svojho psa hygienu: pritisli sme Konoruňu ťufák k mláčke a povedali: Fuuuuuuj!

Konor sa na nás chápavo pozrel a potriásol hlavou. Bolo vidno, že ho veľmi, veľmi mrzí, čo sa mu pritrafilo.

Po chvíli sme však našli novú mláčku: na koberci v obývačke. Znova sme fukali a Konor nám znova pohľadom slúbil, že sa to už viackrát nestane.

Po čase volá nás mladší syn: „Rýchlo, rýchlo, Konor sa chystá čúrať pri klavíri!“

Schmatol som ho za srst na krku a preniesol do predsiene. Postavil som ho na noviny a prikázał:

„No, teraz urob čúr... čúr...“

Konor prešlapoval na novinách z labky na labku, akoby bol tancoval na psej diskotéke. Potom dôstojne odkráčal a vycikal sa v kuchyni.

„To je hlúpy pes!“ mávol som rukou. „Ten sa v živote nenaučí čúrať!“

Na druhý deň ma zavolala žena:

„Pozri sa, či je hlúpy!“

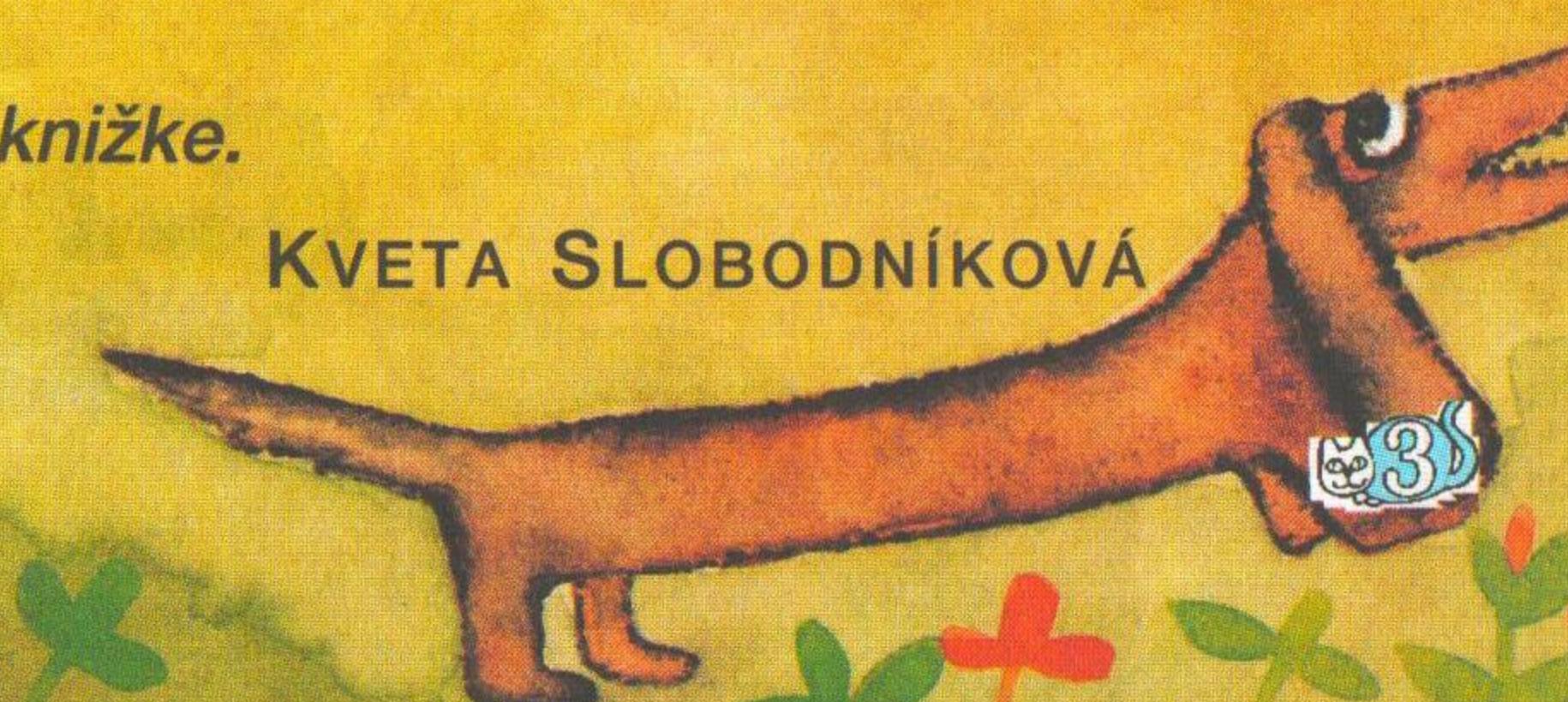
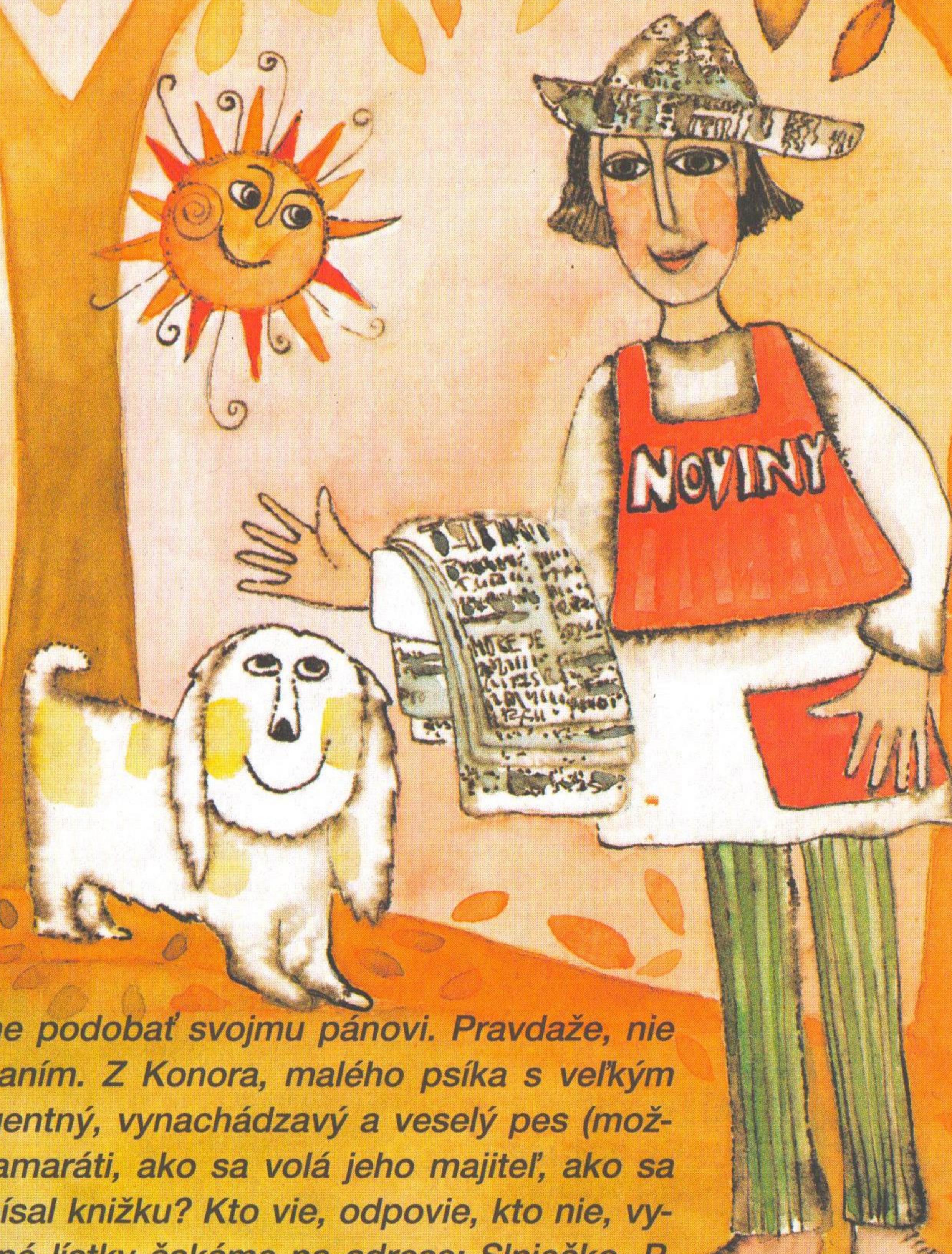
Hovorí sa, že po čase sa pes začne podobáť svojmu pánovi. Pravdaže, nie psím ťufákom, ale povahou a správaním. Z Konora, malého psíka s veľkým menom, určite vyrástol múdry, intelligentný, vynachádzavý a veselý pes (možno trochu neporiadny). A vy viete, kamaráti, ako sa volá jeho majiteľ, ako sa volá spisovateľ, ktorý o Konorovi napísal knižku? Kto vie, odpovie, kto nie, vylúšti si krížovku. Vaše korešpondenčné lístky čakáme na adrese: Slniečko, P. O. BOX 307, 810 00 Bratislava. Správna odpoveď a šťastie v žrebovaní vám môžu priniesť ďalšiu knihu do vašej knižnice alebo aj bicykel na konci školského roka.

Dovidenia, kamaráti, na ďalšej postriežke v knižke.

KVETA SLOBODNÍKOVÁ

Konor stál uprostred novín, ktoré som nechal pri gauči a cikal.

„Tak,“ povedala moja žena. „Psíka sme už naučili cikať, teraz budeme učiť nášho tatka upratovať si po sebe noviny!“

Ja, tvoj priateľ, ujo Rojček,

Ilustroval PETER CPIN

Uvažovali ste už, deti, o tom, ako vzniká báseň? Spisovateľ František Rojček tvrdí, že on má v hlave strojček na rýmy. Taký veršostrojček. Stačí, aby doň nasypal pár slov a básnička je na svete.

A keby len básnička. Raz do toho strojčeka omylem nasypal mak a vypadla z neho Báseň o makovom koláči. Báseň vraj tak vychvalovala makový koláč, že naň celá rodina dostala chuť. Neostávalo nič iné, len makovník upieciť. Ako chutil? Jedna báseň.

Básnik František Rojček tohto leta oslávil rovných päťdesiat rokov. Slniečko mu pri tejto príležitosti želá, aby mu z toho jeho slávneho veršostrojčeka nadálej vypadávali nové a stále krajšie básničky.

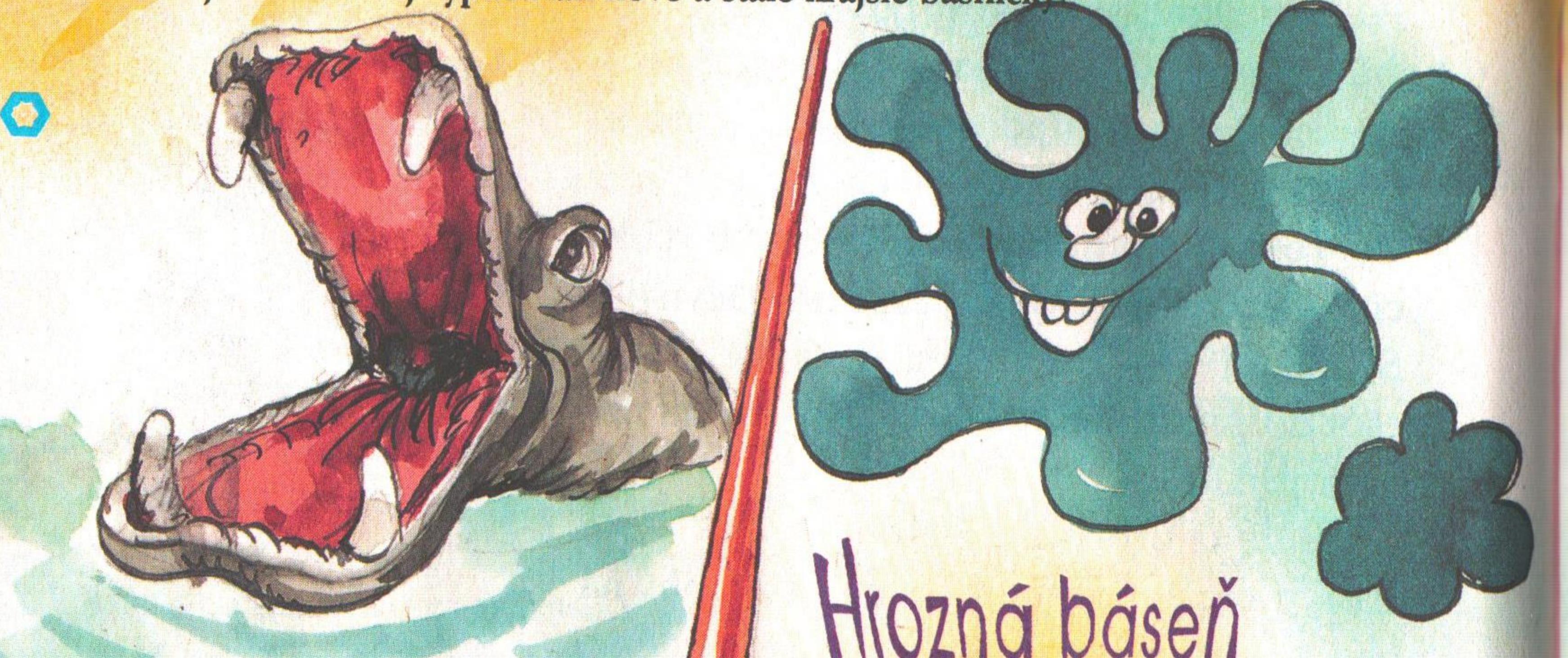
Vodné pólo

Dneska v rieke
príma bolo:
hrochy hrali
vodné pólo.

Otec hroch je
jedna brána,
vlastne jeho
veľká tlama.

Dalej tlama
hrošej mamy,
a malí sme
obe brány...

Hrošičatá -
to sú hráči...
Chceš si zahrať?
Nech sa páč!

Rozhádzaná hádanka

Hala-bala
rozhádzané
ležia slovká,
pozri na ne:

Mačky-fáry,
vrma-lingy,
čačky-láry,
trma-cingy.

Plesky-brnky,
dupy-máry,
tresky-štrngy,
cupi-čary.

Nože urob
hókus-pókus,
ponaprávať
sa ich pokús!

Hrozná báseň

Po papieri perom chodím,
pýsem báseň **10** hodín.
Kde sa pozrieš, samá chiba,
tu dĺžeň, tam mäkceň chiba.
A tu, hľa, je machuľa,
celý riadok zafúľa.

Tento riadok pridlhý je.

tento
sa zas
pod nech
skryje.

Pero v bási nie je gazda,
zabudlo mi pýsať azda?
Musím tieto riatky
dať do pera spiatky.
Každý yhneď pozná,
že je báseň hrozná!!!!!!

nosím v hlave veršostrojček

Zaľúbená báseň

Písací stroj šepol básni,
že je krásna
ako víla.

Pretože stroj
tiež bol fešák,
báseň sa doň
zaľubila.

Nahnevaný
básnik skríkol:
Čo je veľa,
to je veľa!

Ved'básnička
od tej lásky
na papieri
sčervenela!

Pretek rieky

Tečú svetom
dravé rieky.

Pretekajú
opreteky!

Viete, kedy
v cieli budú?

Rozhoduje
rýchlosť prúdu.

Túžbou vyhrat
každá horí...

A kde je ciel?
Predsa v mori!

ULIČIANSKY BARÓN PRÁŠOK

Ilustrovala
Martina
Matlovičová

Táto rozprávka je z čias, keď barón Prášok objavil Suché more. Je to príbeh, ktorý sa nafúkol a spásol ako žuvačková bublina...

Jedného dňa stará kráľovná Regína sedela s komnatou za stolom a chystala sa večerať. Vo chvíli, keď jej sluha otváral fľašu so šumivým višňovým vínom, ozvalo sa ohromné BUCH a TRESK! Kráľovnej od údivu vypadol pohár z rúk. Do kráľovskej komnaty cez zatvorené okno vletel neznámy muž!

Nezvyčajný host sa chytrou pozbieranou zo zeme, galantne sa poklonil a povedal:

„Najpoklonkovatejšia poklona zo všetkých poklónov najkráľovskej kráľovnej zo všetkých kráľovien!“

Nato si nepozvaný host prisadol k stolu, nalial si z toho šumivého višňového vína a pustil sa do hľodania. Kráľovná sa nezmohla ani na slovo! Keď už bolo po všetkom, host si spôsobne poučal do obrusu ústa, vstal a povedal: „Ak ste ešte nemali tú čest zoznámiť sa so mnou, som barón Prášok, cestovateľ, objaviteľ, moreplavec a najnovšie i vzduchoplavec!“

Kráľovná sa rozhorčene zadívala na stôl so zjedenou večerou a začala kričať:

„Tridsaťri rokov už sedím na tróne, ale toto sa mi ešte nestalo!“

Barón Prášok sa uklonil ešte hlbšie:

„Ja som zasa nejedol už tridsaťri dní, preto vaše pozvanie bolo mimoriadne láskavé!“

Regína sa napajedila ešte väčšimi a zlostne sa pozrela na rozbité okno:

„Môže mi pán barón prezradiť, ako sa k nám dostať?“

„Prirodzene, ale bude to trochu dlhšie rozprávanie.“

Barón Prášok si prisadol ku kráľovnej a pomaly začal...

„Ako som už povedal, som cestovateľ, moreplavec. A najnovšie i vzduchoplavec. Objavil som stred Zeme, našiel som miesto, kde sa začína a končí rovník, preplával som more Červené, Čierne i Žlté... Mŕtve i Suché!“

Regíne odrazu zabeholo a ostalo jej sucho v krku:

„Suché more? Neuveriteľné!“

Barón Prášok s uspokojením prikývol.

Vždy bol rád, keď svojím rozprávaním niekoho zaújal.

„Áno! Suché more sa začína za tridsiatou treťou kolobežkou, teda... rovnobežkou.“

Barónov pohľad sa odrazu zahmlil. V spomienkach sa prenesol do Suchého mora. V Suchom mori bolo všetko presne také, ako má byť, ibaže bez vody. Barón Prášok putoval po jeho dne na starodávnom bicykli. Samozrejme, že to neboli obyčajné bicykly. Nad sedadlom bola pripavená vrutuľa, ktorá bicykel poháňala tak, akoby to bola bývala nejaká ponorka! Barón cestou postretával húfy všelijakých rýb. Prechádzal tunelmi koralových útesov. Z dier a škár naň vykúkali čudesné potvory!

Najnebezpečnejšie však bolo stretnutie s kráčajúcim chobotnicom! Bol to suchozemský typ chobotnice, svoje chápadiel mala ukončené chodidlami. Keď zbadala baróna Práška, začala sa okolo neho krútiť.

Nebolo to nič príjemné!

Barón Prášok šliapol do pedálov bicykla a uháňal po morskom dne preč! Chobotnica však

kráčala za ním! Odrazu barónov bicykel narazil predným kolesom do otvorennej lastúry, barón spadol – a bolo. Chobotnica načiahla svoje dlhočíne chápadiel a...

„Naozaj vás chytila?“

Barón Prášok na chvíľu precitol z rozprávania! Namiesto chápadiel chobotnice ho zvierali ruky starej kráľovnej.

„Ne-u-ve-ri-teľ-né! Naozaj vás chytila?! Pokračujte predsa!“

Kráľovná sa celkom dala uniesť. Nervózne sa začala ovievať vejárom. Barón sa zatváril nesmierne dôležito a pokračoval:

„Samozrejme, že nie! Nechal som bicykel bicyklom a začal som utekať. V tom behu som sa dostať až na tretiu rovnobežku do Mokrého

mora. Tam už chobotnica za mnou nemohla!“

Kráľovná Regína sa odrazu zatvárala veľmi nedôverčivo:

„Ako to, že ste sa v ňom neutopili?“

Barón Prášok sa urazil:

„Madam, vy neviete, kto pred vami stojí! Vyplával som, prosím, na hladinu a tam som zároveň objavil ostrov Bubblegum!“

Ostrov Bubblegum vyzeral ako palacinka uprostred mora. Rástol na ňom jediný strom – strom gumovník. Inak na ňom nebolo nič a nik! Barón, ukonaný po naháňačke s chobotnicou, ležal pod stromom a v bruchu mu škvíkalo. Neostávalo mu nič iné, iba olupovať kôru toho čudného stromu. Bola celkom chutná. Dokonca keď sa dobre rozžula, dali sa z nej vyfukovať bubliny.

Po čase barón Prášok dostał nápad! Olúpal z toho gumovníka skoro celú kôru, poriadne ju rozžul a pustil sa do fúkania bubliny. Nadýhol sa a fúkal...

Vyfukol takú bublinu, že bola veľká ako balón na lietanie!

Nie je ľahké predstaviť si, že barón s balónovou bublinou výčkal na priaznivý vietor a pustil sa nad more. Ostrov Bubblegum sa mu stratil z dohľadu. Nanešťastie, balón sa dostał do búrkových mračien a barón nad ním stratil kontrolu. Špicaté veže hradu kráľovnej Regíny ukončili jeho vzduchoplaveckvo! Balón sa napichol na vežu a... ďalej to už kráľovná Regína poznala! Nepozvaný host spadol rovno do jej komnaty!

„Ne-u-ve-ri-teľ-né!“ zopakovala Regína.

Barón Prášok sa usmial, podišiel k nej a podal jej kúsok žuvacej gumeny.

„Nech sa páči ochutnať! Aby mi moja kráľovná konečne uverila!“

Regína nevedela, čo má robiť. Barón Prášok si s úsmievom vzal ďalší kúsok žuvacej gumeny, vložil si ho do úst a začal žuť. Odrazu nafúkaný barón začal z úst vyfukovať bublinu. Fúkal, fúkal a vtom – BÁC! Obrovská bublina v ústach baróna Práška praskla, sklo sa v ďalšom okne rozbilo a po cestovateľovi zduchoplavovi ostala rovnaká diera, ako tá, ktorou prišiel.

Tak sa kráľovná Regína dozvedela o žuvacej gume – žuvačke. Jej objaviteľ barón Prášok však navždy zmizol, len sa tak za ním zaprášilo.

POVEST ĎŽAKÝLSKEJ VERONKE

Melichar Baláž, pán sitnianského dreveného hrádku, sa rozhodol, že si na sitnianských skalách vystaví kamenný hrad. Za staviteľa si vybral chýrneho talianskeho majstra...

Baláž ukázal staviteľovi miesto, kde mal hrad staviť.

Jedného dňa staviteľ prikázal zbrojnošovi Dominikovi.

Dominik priviedol na stavenisko sirotu zo Žakýla.

Staviteľ dal nešťastnú Veronku zaživa zamurovať do hradnej veže.

O hroznom zločine sa Dominik dozvedel od mladého murára.

S jeho pomocou sa statočný Dominik pokúsil Veronku zachrániť.

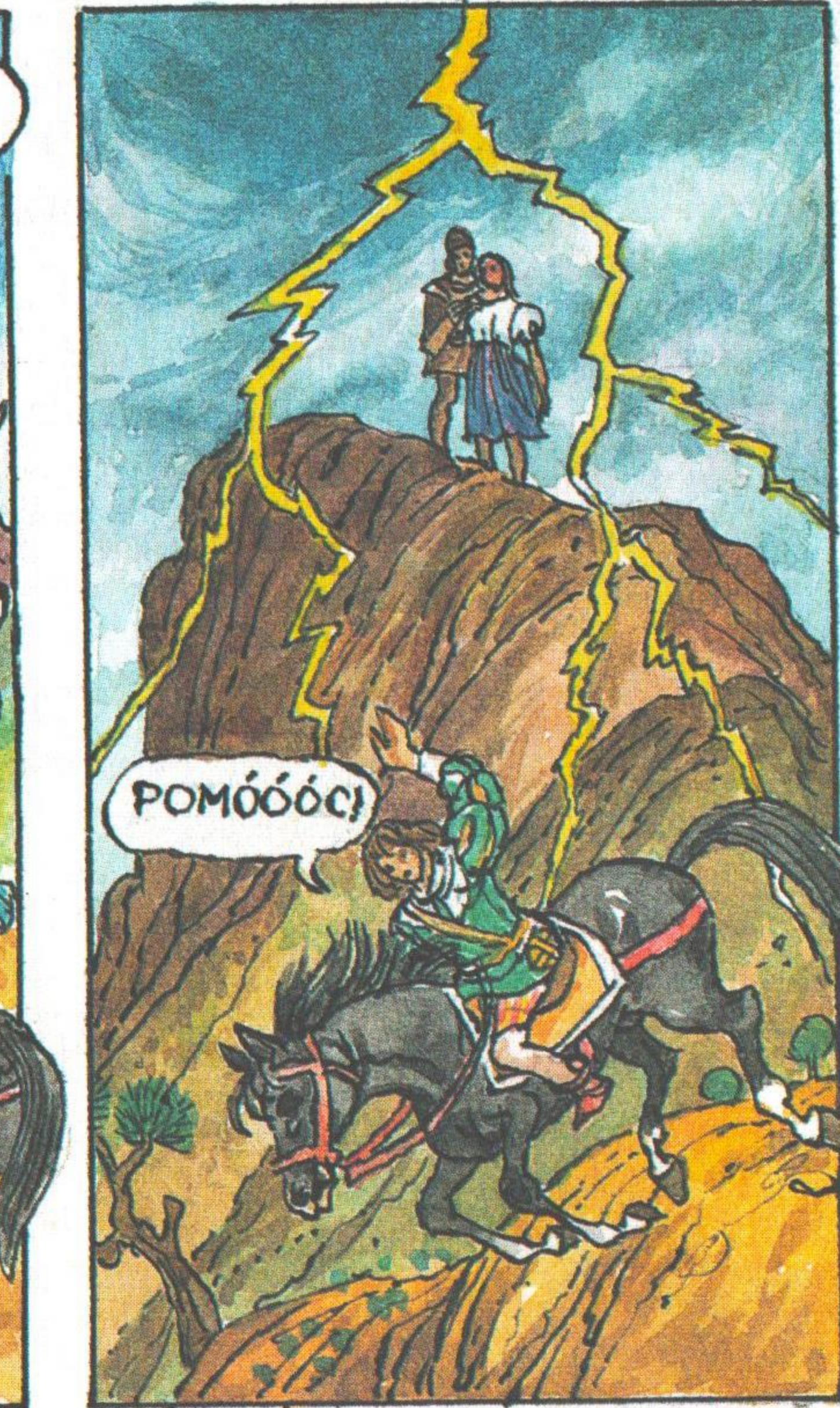
Hradný pán Baláž bol od zúrivosti celý bez seba. Prikázal murára zbičovať.

Dominik s Veronkou hľadali záchrannu v skrýšach brala.

Utiečť sa im nepodarilo. Baláž ich dolačil na skalách Sitna.

Ked Baláž vypustil z kuše šíp, udrel do brala blesk.

Ked sa čierňava nad Sitnom potrhala, po Dominikovi a Veronke nebolo ani chýru, ani slychu. Len na mieste, kde stáli, bola skala podobná mládencovi a dievčine.

Dievča, dievča, lastovička

Bola jedna Anička, mala rada Janíčka. Schádzala sa s ním v záhrade pri ružových kríkoch. Lebo aj tá dievčina bola ako ruža. A to vieme, koho túži krášliť taká ružička-ruža. Mužíčka-muža.

Preto sa milá potešila, keď jej mládenec pošepol do uška, že len ju chce za ženušku.

Dievča chcelo, aby ich láska bola ešte väčšia, ešte horúcejšia. A plameň lásky sa najväčšmi rozhorí vtedy, keď sa mu navŕšia až po samé kolenná prekážkové polená.

Anička si pomyslela, že má svojho šuhajíčka najradšej na svete, ale zaštobotala iné:

„Možno z toho niekedy niečo bude, ale najskôr mi musíš dačo pekné zaspievať.“

Janíček mal hlas ako sláviček, a tak bez meškania spustil:

**Dievča, dievča, lastovička,
ľúbil som ťa od malička,
od malička maličkého,
zo srdiečka úprimného.**

Pieseň s jednou slohou je však veľmi chudobná pesnička. Preto k nej hneď pridružil aj druhú:

**Ešte ťa len kolísali,
už ťa za mňa sfubovali,
ešte si len húsky pásla,
už si v mojom srdci rástla.**

Anička sa zapálila ako pivónia a poprosila milého, aby ešte čosi pridal. A tak čiernochý šuhaj ešte zaspieval:

**Dievča, dievča, biely anjel,
kde ja teba večer nájdem?
Nájdeš ty mňa v záhradôčke,
pod jabloňou na lavičke.**

Ilustrovala
EUBA KONČEKOVÁ - VESELÁ

**Dievča, dievča, biely kryštál,
či by tebe šuhaj pristal.
Tebe šuhaj a mne žena,
zoberme sa, duša moja!**

Dievča stále nehovorí, že sa zaňho vydá, a tak šuhaj pohotovo pridáva ďalšie strofy:

**Dievča, dievča, samopašnô,
čos hľadalo, to si našlo.
Hľadalo si šuhajíčka,
čierne oči, biele líčka.**

**Dievča, dievča v mladom kvete,
niet ti páru na tom svete.
Podajže mi ruku, srdce,
nech nebledne moje líce.**

Vtedy sa Anička zohla a z chodníka zdvihla niečo krásne a obláčikovo biele. Zvedavý Janíčko jej spevavo položil otázku, no sám si na ňu aj odpovedal:

A nakoniec bola svadba.

Slniečko

Jožka Mrkvíčka

Mylé kamarátky a kamarádi Slniečkovi
ja sa volám Jožko Mrkvíčka,
Ja pochádzam z našej dediny. Ale pochádzam aj zo Slniečka,
a sú tomu tak. V prelom
som putoval do Slniečka, a dešima máli rady
a napsali mi lístky a karty
a ja som ich tiež mal rád.
A myslím v Slniečku aj somim
versil, lebo ja ľekne spisem
a ľekne krásim. Ves vydice. A takto ak kecele
budem vám syrať, čeľaď Slniečko, ale
týske keceli... Chceš? Váš Jožko Mrkvíčka

K amarát jožko M Rkvíčka,
píš nám do Slniečka, píš nám, píš!
A bud aj nadalej taký sstrandovný ako
doposial. Mne sa velmi páči Tvoj
škrabopis. Aj Tvoje chyby sa mi páčia,
hráme sa pri nich na učiteľov.
D. Kalčok

Hádanka
pre moich
slniečnických
priateľov:
Hádajte čo to je?

Našej rodine.
Flákor našej rodiny je moj deč, Voláša
romne Jožko Mrkvíčka. Je súkromný
rodnička sel - Slniečko. Ma jedného
zamestnanca - to je onsem. Má aj
súkromnú finančnú službu. Nasprávam
ju ja

JOŽEK MRKVÍČKA

SUŠKROMNÝ PODNIKATEĽ SUSTER

Vocor...
sa sasko...
vyučať: keď mu čudozrý donesú roztoka
kopaki, kaki sa deť. A keď súja odkrem
opečok, vikváka ma zavlaži.

a ešte máme... a Dušaja
on je akromoz gras ale je so
ted. A ešte máme
Fridu so je ako
moja sestra ale je
so koza. Tak si
v rodine plene na
čírvame Araja
chlapia jedna Šída.
Váš vony kamarát
Jožko Mrkvíčka

OKTÓBER

to nie sú len posledné pavučinky babieho leta, ranné hmy a jesenné pŕušte. Tento mesiac je definitívou bodkou za vtáčim stáhovaním. Väčšina vtákov nás opustila v septembri. Teraz odletajú mucháriky, trsteniariky, prhlaviare, žltochvosty. Onedľho odletí aj kolibkárík čipčavý. Počká, kým mu v „kolibke“ z trávy dorastú mladé, ktoré sa vyliahli koncom leta, trochu si pospieva – vysoké čip, nízke čap – a frnk, už ho nebude. Odletí do východnej Afriky.

SÚŤAŽ pre najmenších

Napiš, komu patria tieto chvosty.

Ak nám napíšeš správnu odpoveď, čaká ťa prekvapenie. (Ak máš viac ako osem a menej ako osiemdesiat, s odmenou nerátaj!)

Mimozemšťania v kozmickej lodi

Spolu s našim prvým kozmonautom Ivanom Bellom pristáli na Zemi aj mimozemšťania. Do kozmu vyleteli ako drobné olivovozelené prskané vajíčka a na Zemi pristáli ako japonské prepelice. No nie sú to mimozemšťania? Japonské prepelice, ktoré sa chovajú aj u nás, veľmi dobre znášajú stav bezťaže v kozmickej lodi a skôr ako obyčajné kuriatka dorastú na dospelú prepelicu. Ivan Bella povedal, že keď sa v roku 2005 vydadú prví cestovatelia na Mars, prepeličie vajíčka by im mohli spestriť jedálny lístok v kozmickej lodi.

Povedzte to ďalej...

Každý z nás denne spotrebuje asi 150 až 200 litrov vody. Na jedno umytie rúk je to približne pol litra vody. Keď pri umývaní zubov necháte tiečť vodu, pretečie do odpadu asi 20 litrov. Aby sa však mohla opäť dostať k nám, musí prejsť zložitými operáciami v čističke.

(Slovenská agentúra životného prostredia, T. Rizák)

Zelené jelene

Zelený jelení jazyk nepatrí do obrazobásne Lubomíra Feldeka. S jelenom má spoľochné iba to, že obaja vyrástli v lese. Jelení jazyk celolistý je naša chránená paprad. Rastie vo vlhkých tónistých lesoch a je to tajomná rastlina. Nekvitne, ale rozmnožuje sa výtrusmi, ktoré nájdeme na opaku listu. Listy jelenieho jazyka zostávajú po celú zimu zelené. Je to liečivá rastlina. Voľakedy ju babky zbierali na liek proti hadiemu uštnutiu.

PÁTRAČI

Pátrajte po zaujímavostiach vo vašom okolí, pozorujte prírodu!

Začiatkom júna, práve keď som pravovala Deti v zelenom, počula som vonku pekný spev. Vtáčik chvíľku spieval ako drozd, potom ako stehlík a nakoniec priplielol kúsok zo štebotu lastovičky. Zistila som, že to spieval mladý škorec, ktorý sa nedávno vyliahol v bezpečnom hniezde v betónovom stípe osvetlenia. Mladý, nebojáčny, v peknom lesklom čiernom šate si bezstarostne vyspevoval. Onedľho sa mladé škorce spojili do kŕdla a „pásli“ po čerešniach v okolí. Sprevádzal ich hnev ľudí, piskot, rapkáče, tlieskanie, ba aj streľba. Škorce sa zmenili. Stali sa obozretnými. Keď si na chvíľu sadli na drôty, obzerali sa, boli v strehu. Prišli o niekoľko kamaráarov a nemali už čas a možno ani chuť na radostné vyspevovanie. Dokonca sa mi zdalo, akoby od zlosti boli celé zošpicateli a zmatneli.

Toto som si všimla ja a čo ste si všimli vy?

Dve otázky pre lasicu

Si našou najmenšou šelmou. Hovorí sa o tvojich výletech do kurníkov aj o svojej šikovnosti. Prezrad', čím to je, že ste všetky také štíhle?

Pretože stále beháme a skáčeme. Cez deň si pospíme, ale za noc prejdeme niekoľko kilometrov, prehľadáme každú podozrivú dieru, strčíme sa do každého stohu slamy. Za jedinú noc ulovíme aj desať hrabošov. A naši muži, ktorí sú o niečo väčší, lovia aj škrečky a sysle.

Za mladi si pobeháte, ale čo keď zostarnete?

V knihách sa píše, že sa môžeme dožiť šiestich až siedmich rokov. Lenže to sa podarí maloktorej lasici. Väčšinou sa nedžijeme ani jedného roka. Veľa z nás skončí na ceste pod kolesami áut, ale ešte horšie je to na poliach. Otrávime sa jedlom. Hraboše a škrečky sa množia a polnohospodári bojujú proti nim jedom. No a keď zjeme otráveného hruboša...

To je smutné... Deti možno nájdú spôsob, ako vám pomôcť. Možno doteraz ani nevedeli, že ste užitočné. Želám vám veľa šťastia!

Malovaná pisanka

Len čo dozreli vŕaví neveričia mama Veronka: „Zober, urobíme si zásobu na zimu.“ By sa radšej vyhrievala na slnku, ale mama hriáva na svojom. „Ked' začne padat,“ povedala, „už by bolo neskoro.“ Cupitá neverička kriekla a vtom začne nad sebou dlhú nit. „To nie sú,“ vraví jej mama. „To odliejú do lepljich krajov.“ sa rozšíarili vočkách. „Tam je stále teplo?“ spýtala sa. „Hádej,“ odvedila mama. Podvečer, keď zostala sama, vraví: „Verím, že má so sebou.“

sa rozchicholali, zazávali a zazierili na juh. sa rozbehla na najbližšiu a zavolala: „Ladim sa vami!“ A skočila dolu. „Prečo si to urobila?“ spýtala sa jej mama, keď jej ofukovala doudieraným. „Chcela som si pripniesť brošku lepla,“ odvedila aby si nebolo zima. „Hlúpučká!“ objala mama Veronku a prijala ju. Jej bolo až prihorúco.

NAPÍSAL: J. DONOVAL
NAMALOVALA: D. ONDREIČKOVÁ

Ozlate pod Ostrou skalou

Spisovateľ Anton Habovštiak pred sedemdesiatimi piatimi rokmi po prvý raz uzrel svetlo sveta uprostred malebného oravského kraja v obci Krivá. „Nedaleko od dediny šumeli hory čierne i horičky voňavé, kedykoľvek ochotné priať človeka, pritúliť ho k sebe ako milovanú bytosť i vypočuť ho a nikomu nič nevyžalovať.“

Jeho prvými hračkami boli mláďatá: jahňatá, teliatka alebo zlatožlté babuliatka, ktoré mu ráno ďobkali do bosých nôh, len čo ich spustil z posteľe. A všetky tieto krásne veci, dobrí ľudia a materinské hory mu vstepili lásku k rodnému jazyku. Keď vyrástol, rozhodol sa odvŕať oravskému kraju najkrajším spôsobom – povestami, ktoré hovoria o jeho láske najvrúcnejšie.

Pánovi spisovateľovi blahoželáme k narodeninám a do ďalších rokov mu želáme veľa zdravia a dobrých nápadov.

Dnes už nikto nevie povedať, kedy sa prepadol veľký zámok na Ostrej a Tupej skale pod Vyšným Kubínom. Viacerí ľudia však na blízkom i ďalekom okolí ešte aj teraz rozprávajú, že sú tam pivnice a v nich skryté poklady, čo ostali po bohatých pánoch.

O tomto bohatstve by sa sotva vedelo, keby ho raz neboli nazrel na vlastné oči chlapec Janko z Vyšného Kubína. Ale ani ten by neboli býval poklad zhliadol, ak by mu jedna veľmi stará žena nebola na smrteľnej posteli prezradila, ako sa k nemu dostať.

Táto starenka, prv ako sa odobrala na večnosť, povedala svojim susedám:

„Viem, že čoskoro zomriem, nuž vám ešte poviem, čo treba viedieť aspoň jednému človekovi z našej dediny. V našom kostolíčku je jeden kľúč, ktorý však možno nájsť iba v noci na Jánu. Kto ho tam vtedy nazrie, nech ho raz vezme a dobre drží v hrsti. Ak sa kľúč dostane do rúk takého človeka, čo ho je hoden, tento kľúč ho ešte v tú noc zavedie pod Ostrú skalu, rovno k pivnici, kde sú naukladané veľké poklady.“

Jedna zo susediek skočila starkej do reči:

„A či vy vari viete dačo aj o takom človekovi, čo by mohol dostať do rúk ten kľúč?“

„Viem. Kľúč nájde iba mládenec, čo mu ide na devätnásť rok a čo sa narodil v našej dedine, priam na Nový rok. Takému chlapcovi treba dať meno Ján a pokristiť ho v našom kostolíčku. Takto narodený a pokrstený chlapec nech v noci na Jánu zájde pod Ostrú skalu a nech s tým kľúčom otvorí dvere na jednej pivnici. Nájde v nej mnoho bohatstva, z ktorého si môže koňokolček vziať, ak sa nezabudne predtým prežehnať.“

Dedina musela dlho čakať, kým sa taký chlapec vo Vyšnom Kubíne narodil. Keď sa po dlhých rokoch predsa len na Nový rok narodilo chlapča, pokrstili ho na Tri krále a dali

mu meno Ján. Potom už bolo treba iba čakať, aby chlapec dorastol na mládenca a aby mu v ten rok prešlo osiemnásť rokov.

Ale jednako sa Vyšnokubínci aj toho dočkali, a tak sa po dlhom čase napokon v noci na Jánu rozkolísal v kostolíčku zvon, ktorý volal mládenca dovnútra. No len čo sa na kostolíčku otvorili dvere, hneď pri prahu mládenec nazrel krásny zlatý kľúč, ktorý sa ligotal a osvetľoval celý kostol ako dajaký lampáš. I zvolal radostne:

„Tu je ten kľúč! Tu je!“

Vtedy ktosi z ľudí, čo tam boli, chytrou dodal:

„A teraz utekaj pod Ostrú skalu!“

Mládenec vybehol z kostola a zamieril k dvom skalám. Bola práve polnoc a všade

bola hustá tma, no mládenec dobre videl na všetky strany, lebo zlatý kľúč mu osvetľoval cestu.

Keď dobehol pod Ostrú skalu, cestička sa rozšírila a zaviedla ho pred veľké železné dvere.

„Len či ich naozaj otvorím?“ zapochyboval mládenec.

Sotva sa ich však dotkol, dvere sa odchyli, takže mohol poľahky vojsť dnu. A čo vidí? Pred jeho očami bola veľká pivnica a v nej kopy zlata. Mládenec zhíkol a vkročil do pivnice.

Od veľkého prekvapenia a toľkej žiary z blýskajúceho sa zlata zabudol sa však prežehnať. A to bola tá chyba. Lebo odrazu len stál pred ním veľký medveď a nedovolil mu urobiť čo len krôčik.

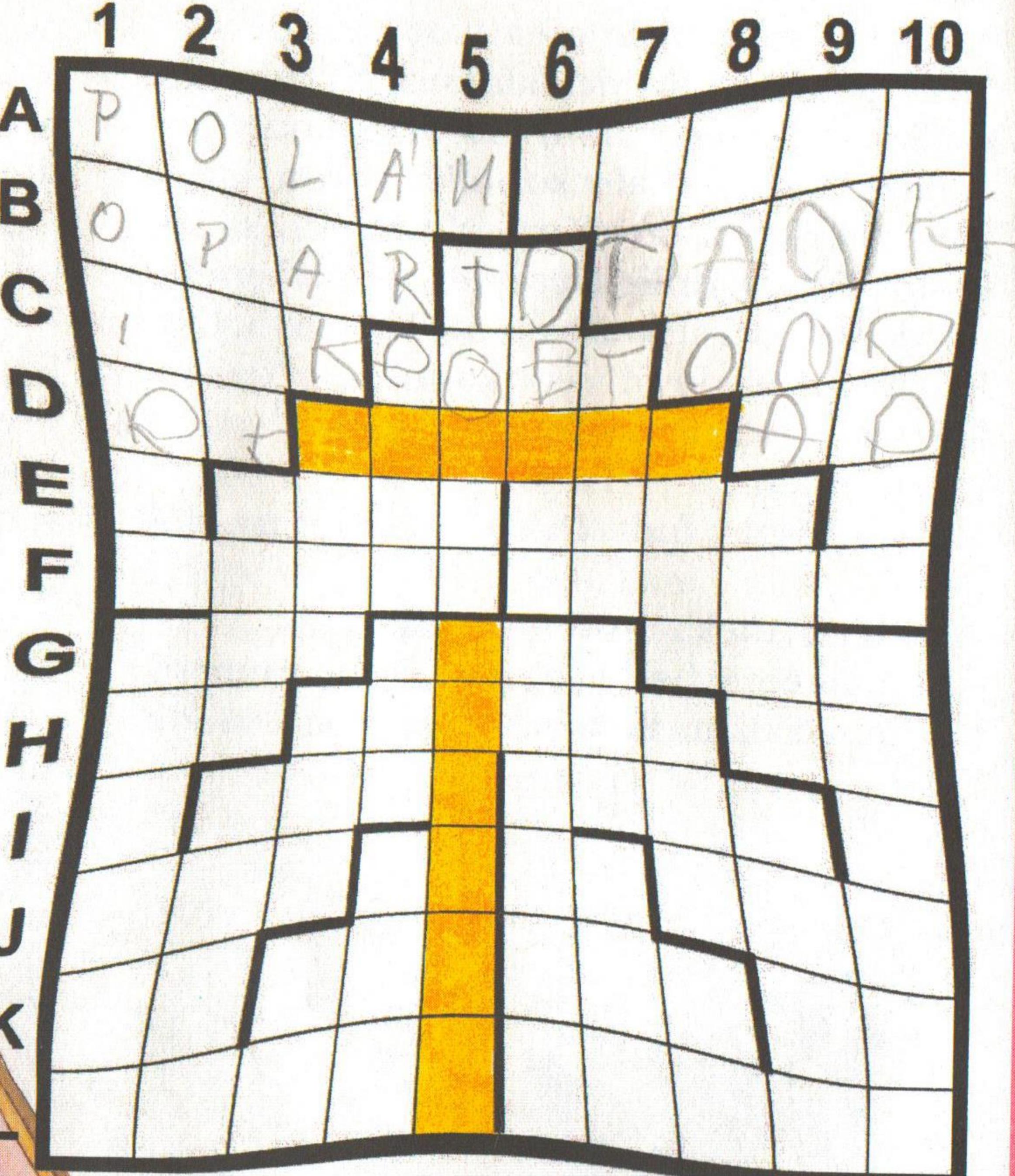
Voľky-nevoľky musel sa mládenec vrátiť nazad s prázdnymi rukami. A od tých čias sa už nikomu nepodarilo otvoriť pivnicu ani viedieť poklady, za ktorými mnohým ľuďom odávna srdce pišalo. Vraj tam to zlato leží ešte aj teraz a sotva sa už dakedy človek k nemu dostane.

Krížovka Slniečka

V literárnej súťaži ste sa zoznámili s novým literárnym hrdinom – psíkom Konorom. Ak si vylúštite našu krížovku, tajnička vám prezradí meno pána spisovateľa, ktorý knížku o Konorovi napísal. A odpoveď na literárnu súťaž máte vo vrecku!

VODOROVNE: A. Tvar slovesa „polámať“ – ozvena (ohlas). B. Jemná hmla – Tibor a Dominik – obrnené vozidlo. C. Pritakanie – básnik, pevec (bard) – spodok nádoby. D. Rudolf a Karol – začiatok tajničky – a podobne (v skratke). E. Dlhé a – lesné zvieratá, jelenice – patriaci Ele – Adela. F. Názov prsta – tvar slovesa „kopať“. G. Desaťkrát desať – ryba podobná hadovi – druh papagája. H. Tam – slepý človek – začiatok Albiná. I. Andrej – nahnevanie – tvar slovesa „uveriť“ – Alexander. J. Viac ako dva – jestuješ

(si) – začiatok chladu – padnutie. K. Obchodný dom – jestvujete – hora – polovica nivy. L. Haluz – dospelý Antonko.

ZVISLE: 1. Tvar slovesa „potrápiť“ – úžitkové domáce zvieratá, dobytok. 2. Opačná strana – úzka doska – sebavedome. 3. Lesklý náter – tvar slovesa „dat“ – snívaj – Stanislav, Nataša. 4. Plošná miera (ár) – priestory pod zemou, kde sa ťaží uhlie, ruda – včielie príbytky – stovky. 5. Meter – pohyb podľa hudby – koniec tajničky. 6. Nula – trup, pás – tvar slovesa „opuchnúť“. 7. Hlavná trať – kanón – revanie – iba. 8. Ladenie – listnatý strom s liečivými kvetmi – nástroj na mlátenie obilia – skratka staršieho. 9. Dospelá Anička – líščia diera – začiatok dňa. 10. Tvar slovesa „skopať“ – postava z rozprávok Tisíc a jedna noc (Aladin).

POMÔCKA: Menej známe výrazy sú uvedené v zátvorkách.

P. Štefánik

„Svetový“ deň na Dunaji

Na začiatku všetkého bola paní Šurinová a jej výzva k Svetovému dňu vody. „Skúste sa zamyslieť, čo pre vás znamená voda...“ oslovila vás v slniečkarskej rubrike Deti v zelenom a krátko nato sa rozkrútil kolotoč podujatií, ktoré vymysleli deti, ich paní učiteľky a vychovávateľky. Najviac nás však prekvapila „kníha“ o vode, ktorú nám poslala paní vychovávateľka Zdenka Laciková so svojimi malými kamarátkami zo Školského klubu detí v Dubovciach. Voda vo všetkých podobách a skupenstvách – vrátane snehuliackeho spolu s nápaditými obrázkami, fotografiami a origamami vodných zvieratiek nás milo prekvapili. Takú zábavnú encyklopédii sme ešte nečítali! Bolo viďiet, že deti, ktoré ju vytvorili, si vodu veľmi vážia. Možno o to väčšimi, že v ich obci veľmi chýba. Čistá pitná voda je u nich vzácnosťou.

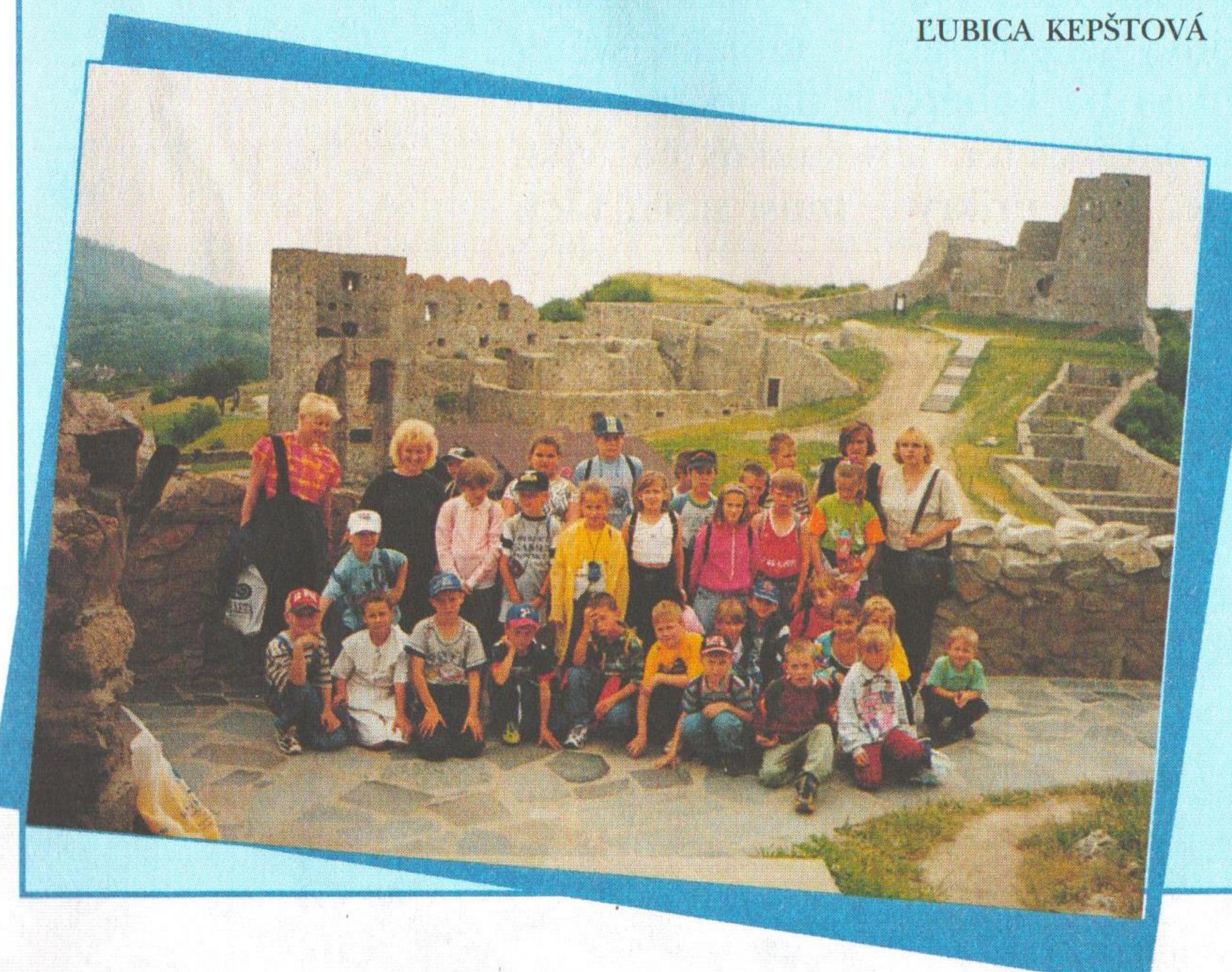
Ako sa im odmeniť? – rozmyšľala paní Šurinová. Nerozmyšľala však dlho a spolu so Slniečkom oslovia riaditeľa divízie Osobnej lodnej dopravy Ing. Gerháta zo Slovenskej plavby. Keď si vypočul, ako sa slniečkari z Duboviec zaujímajú o vodu a ako pekne spolupracujú s Detmi v zelenom, so svojimi kolegami rozhodol, že im Slovenská plavba venuje výlet loďou po Dunaji až do Devína.

A tak sme sa 11. júna stretli v bratislavskom prístave s deťmi z matotriednej ZŠ v Dubovciach, s riaditeľkou školy Adrianou Spevákovou, s paní učiteľkou Daňkou a s paní vychovávateľkou Lacikovou. Výlet sa nám vydaril. Slniečko nás sprevádzalo celou cestou až po Devín a na lodi nebola núbza o zábavu. Rozprávali sme sa o všeličom – aj o Dunajskej kráľovnej, vodných vŕbach a o Mokrom Ďurkovi z povestí Márie Ďuričkovej.

Na vlnách Dunaja sme si zaspomínali aj na riečku Chvojnicu, ktorá preteká Dubovcami. Môj otec ako chlapec chodieval do Chvojnicy s kamarátkami na raky. „Na raky?“ zasmiali sa deti. „My v nej dnes chytáme staré hrnce a deravé lavóry. Keď sa nám pošťastí chytiť rybu, oslavuje to celá dedina,“ zažartoval Peter s Martinom, ale potom sa pochválili, že raz sa im predsa len podarilo chytiť utešeného jalca.

Všetko má však svoj koniec, aj náš výlet, na ktorý nám zostali pekné spomienky. A nám neostáva nič iné, len ešte raz podakovať štedrým priateľom zo Slovenskej plavby.

LUBICA KEPŠTOVÁ

Veľká literárna súťaž

Pre slniečkarov, ktorí sa v minulom školskom roku zapojili do Veľkej literárnej súťaže, prinášame mená víhercov z posledných troch čísel.

Slniečko č. 8 – ak ste uhádli, že spisovateľka Mária Jančová vyraستala na Orave, dostali ste sa do osudia, z ktorého sme vyžrebovali D. Páleníkovú z Partizánskeho, M. Komárovú z B. Bystrice, A. Škombárovú z Dolného Kubína, F. Buchera z Bratislavky a J. Zrastáka z Viesky nad Žitavou.

Slniečko č. 9 – v máji sme oslavili Deň matiek. Ak ste ho uviedli na korešpondenčnom lístku ako správnu odpoveď, práve spomedzi vás sme vyžrebovali týchto šťastlivcov: L. Hantákovú z Lednických Rovní, V. Remišovú z Pruského, R. Senderáku z Prešova, M. Kováča z Dolného Piala a S. Velschmidtovú z Jabloňového.

Slniečko č. 10 – skoro všetci ste napísali, že Jozef Pavlovič je spisovateľ. Urobili ste správne, pretože ste dostali šancu v žrebovaní, z ktorého vyšli víťazne títo súťažiaci: A. Gibasová z Prievidze, K. Slaná z Bzovíka, L. Jano z Topoľčian, A. Bouhaddane z Lopeja a L. Hovancová z Humenného.

Výhercom blahoželáme a posielame im pekné knížky.

Kto sa povezie na slniečkarskom bicykli?

Keď sa k nám dotúlala posledná odpoveď na poslednú úlohu Veľkej literárnej súťaže, povyberali sme zo škatuľ všetky korešpondenčné lístky so správnymi odpovedami z uplynulého školského roka a z tej obrovskej papierovej hory sme za prítomnosti riaditeľa Literárneho informačného centra Milana Resutíka a šéfredaktora Slniečka Ondreja Sliackeho vyžrebovali šťastnú majiteľku nového horského bicykla. Stala sa ňou Nicoletta Farkašová z Rimavskej Soboty. Vítazke srdečne blahoželáme.

Lietajúca posteľ

1. ČASŤ

Ilustruje
JÁN LENGYEL

Z nedele už zostal iba večer. V televízii sa začína film, a to je čas, keď aj druháci musia ísť spať.

„Ešte toľkoto!“ ukazuje Martin jedným ukazovákom na druhom, ako len máličko chce byť hore.

Ale mama – Zuby umyté? Tak šup-šup do posteľ!

Nočná lampa osvecuje odostlanú posteľ. Martin na ňu zagáni. Fuj, zase spať... Keby nebolo posteľ, nemuselo by sa spať. Keď človek spí, nevie o ničom. Ako keby neboli.

Martin pozre na stmavnuté okno. Keby vedel a vľádal, otvorí ho a všetko letí von! Vankúš, paplón, plachta... A za nimi celá posteľ. Hľadajte si iných, čo ich budete trápiť so spaním! Nahnevane dupne nohou. A trikrát buchne päštou do vankúša.

Po treťom buchnutí sa okno pomaly roztvorí. Dokorán, ako sa len môže. A začnú sa diať čudné veci...

Najprv sa zdvihne vankúš. Akoby chcel tancovať: postaví sa na rožtek, zakrúti sa, ale čosi ho už veľmi ťahá von. Vyletí cez okno a za ním aj paplón s dekou. Plachta sa zatrepoce vo vzduchu a mizne v tme ako veľká biela vlečka.

Martin si chce sadnúť na posteľ, aby mu aj tá nezmizla. Lenže veľká a ťažká posteľ je už vo vzduchu. Okno sa už pomaly zatvára a zvonku počuť posmešné:

„Chichichi! Teraz si spi, na čom chceš!“

„Martinko, už ležíš?“ ozve sa spoza dverí.

„Á-áno, mama.“

Prikrčil sa na prázdnom mieste. Akéž je spanie bez posteľ a bez paplóna? Nuž, zo skrinky sa povytahujú tepláky, sveter a nejaké tričká. Porozkladajú sa na koberci a na to sa akože ťahne. K svetru sa pridá ešte ďalší sveter, aby vankúš bol vyšší a mäkší. Deka v izbičke nie je, a na prikrytie musí stačiť väčší uterák.

Ale čo bude ráno? Mama vojde dnu, všetko uvidí...

„Ja som ich nevyhadzoval,“ šepce Martin do svetra-vankúša. „Ja som to len tak povedal... To musí každý uziať... uz...“

Spánok je silnejší ako strach a smútok. Lenže prebudiť sa ráno na koberci, a mama vchádza do izbičky, posteľ fuč, uterák namiesto paplóna... Martinovi sa nič nesníva, nič sa mu vo sне nezjaví, a prebudí sa, no, ako keby spal vo svojej posteeli.

Ale ved on v nej aj leží! A namiesto uteráka ho prikrýva paplón. Všetko v izbe je tak, ako býva inokedy. Nič neleží na koberci. Martin si pretiera oči. Chytí vankúš – je ten, čo aj bol.

„Čo toto má byť?“ vraví nahlas. „Neboli ste, a zase ste... Odišli ste vôbec večer? Ty, posteľ, čo predo mnou tajíš?“

Nijaká odpoved.

Spýtať sa mam?

Už len to by chýbal. Keď Martin vyjde zo svojej izbičky, mama v kuchyni ho pochváli:

„Ty si už vstal? Ani som ťa nemusela budíť.“

Potom sedí pri stole a mal by raňajkovať. Drží v ruke chlieb s nutelou a hľadí ponad tanier. Na hrnček s kakaom akoby načisto

zabudol. Keď ho mama napomenie, či nevidí, čo má pred sebou, strhne sa a len povie:

„A-áno...“

„Si nejaký pomalý a zamyslený. Stalo sa niečo?“

Radšej rýchle zahryznúť do chleba, aby neprišli ďalšie otázky. Martin zahuňne s plnými ústami:

„Dnes máme ťažké vyučovanie... píšeme diktát.“

„Zvládneš to. Len dávaj pozor, aby ti písmanká pekne sedeli na riadku. Nenáhli sa!“

Mama ho pohladká po hlave. Martin žuje a zapíja, ako sa patrí. Písal by aj tri riadky navyše, keby vedel, čo bude večer. Mama by mohla... Ale tá je prísna. Zuby umyté? Hajde do posteľ!

A tá posteľ!

Čo zas spraví? Odpovie mu, keď sa jej na niečo opýta?

Ona je hlavná, rozmyšľa aj cestou do školy. Hlavnejšia ako okno, vankúš, paplón a celá izba. Vie hovoriť a určite rozkazuje aj oknu.

Oknu rozkáže. A komu, čomu ešte?

Martin hľadí na deti s aktovkami na chrbtoch. Ich posteľe určite nelietajú. Nelietajú, nehovoria...

(Pokračovanie)

Poviem ti O PEKNEJ KNIŽKE...

Vydavateľstvo Mladé letá každý rok pripravuje v septembri prekvapenie tým žiačikom, ktorí po prvý raz vojdu cez školskú bránu a zasadnú si do školských lavíc.

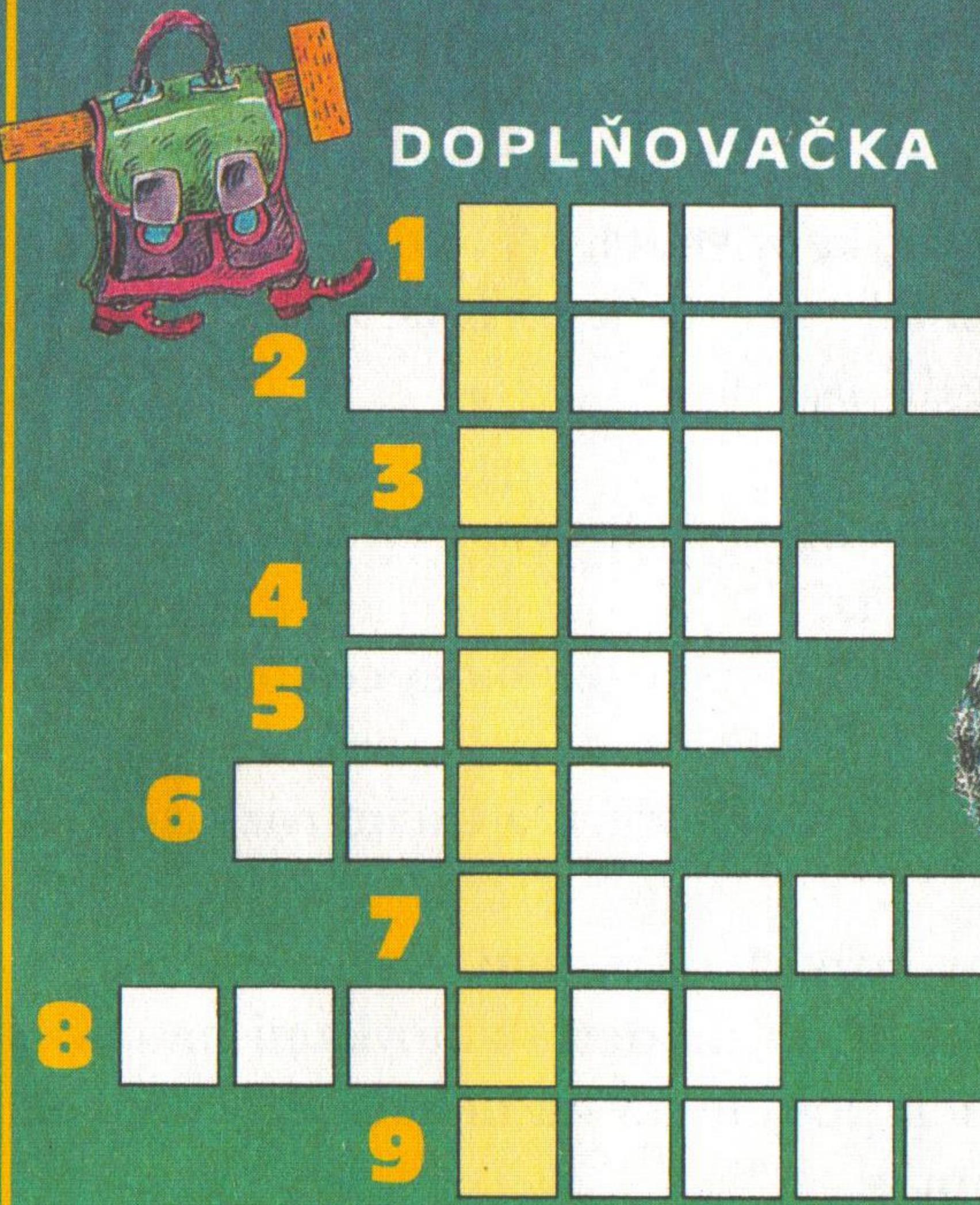
Aby sa tam necitili osamotení, čaká ich vždy

PRVÁ KNIHA.

Tentoraz to bola knižka veselých veršov a rozprávok Kristy Bendovej

O prváckom mačiatku.

Keď vylúštite našu doplňovačku, dozviete sa, kto knihu vyzdobil peknými obrázkami. Traja z vás, ktorí nám pošú správnu odpoveď, dostanú knihu aj s výtvarníkovým venovaním.

1. Prastará zbraň
2. Mesto, v ktorom žil slávny rezbár Pavol
3. Strom, ktorý má jedovaté ihliče
4. Jeden z našich vierožvestov
5. Slovenská rieka
6. Domáce zviera
7. Vysokohorské jazero
8. Chatrč
9. Staroslávne slovenské mesto